Skatteutskottets yttrande 2026/27:SkU2y

KU:s uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen

Till konstitutionsutskottet

Konstitutionsutskottet beslutade den 8 oktober 2026 att ge skatteutskottet tillfälle att yttra sig över de iakttagelser om riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen som har redovisats i en promemoria som arbetats fram inom konstitutionsutskottets kansli. Konstitutionsutskottet vill särskilt att utskottet kommenterar och bedömer vissa angivna frågor.

Konstitutionsutskottets uppföljning under riksmötet 2026/27 omfattar de subsidiaritetsprövningar som genomfördes i riksdagen den 1 januari–31 december 2025.

I yttrandet redovisar skatteutskottet sina kommentarer med anledning av konstitutionsutskottets frågor.

Utskottets överväganden

Uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen

Bakgrund

Lissabonfördraget trädde i kraft den 1 december 2009. Sedan dess har riksdagen enligt 9 kap. 20 § riksdagsordningen (RO) som uppgift att pröva om ett utkast till en lagstiftningsakt strider mot subsidiaritetsprincipen. Prövningen utförs av utskotten i riksdagen. Konstitutionsutskottet ska enligt 7 kap. 8 § RO följa tillämpningen av subsidiaritetsprincipen och en gång om året meddela kammaren sina iakttagelser. Konstitutionsutskottets uppföljning under riksmötet 2026/27 omfattar de subsidiaritetsprövningar som genomfördes i riksdagen den 1 januari–31 december 2025.

Konstitutionsutskottet önskar särskilt svar på följande kommentarer och bedömningar.

1. En kommentar till det samlade utfallet av genomförda subsidiaritetsprövningar på olika politikområden sedan Lissabonfördragets ikraftträdande både generellt och när det gäller de motiverade yttranden som utskottet lämnat.
2. En samlad bedömning av *dels* i vilken utsträckning utrymmet för nationella åtgärder på olika politikområden inom utskottets beredningsområde minskat till följd av utkast till lagstiftningsakter från EU som subsidiaritetsprövats av utskottet sedan Lissabonfördraget trädde i kraft, *dels* hur den sammantagna utvecklingen på olika politikområden förhåller sig till upprätthållandet av subsidiaritetsprincipen.
3. En kommentar till kommissionens motiveringar avseende subsidiaritetsprincipen.
4. Kommentarer om i vilken utsträckning utskottet använder sig av Interparliamentary EU Information Exchange (Ipex) och kontakter med riksdagens representant vid EU:s institutioner eller om utskottet haft några kontakter med sina motsvarigheter i andra nationella parlament för inhämtande och utlämnande av information.
5. Kommentarer i övrigt om hur utskottet anser att subsidiaritetsprövningarna fungerar och eventuella förslag eller önskemål till förbättringar.

Skatteutskottets subsidiaritetsprövningar

Skatteutskottet prövade fyra utkast till lagstiftningsakter under 2025.

Två av utkasten grundade sig på artikel 113 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget), dvs rådets möjlighet att enhälligt i enlighet med ett särskilt lagstiftningsförfarande anta bestämmelser om harmonisering av lagstiftningen om omsättningsskatter, punktskatter och

andra indirekta skatter eller avgifter, i den mån en sådan harmonisering är nödvändig för att säkerställa att den inre marknaden upprättas och fungerar och för att undvika snedvridning av konkurrensen.

Ett av utkasten grundade sig på artiklarna 33, 114, 169, 197, 207, 325 och 338 i EUF-fördraget.

Ett av utkasten grundade sig på artiklarna 191 och 192.1 i EUF-fördraget, dvs att unionen ska bidra till att ett antal mål uppnås, bl.a. att bevara, skydda och förbättra miljön och att främja åtgärder på internationell nivå för att lösa regionala eller globala miljöproblem, särskilt för att bekämpa klimatförändringen.

Utskottet fann i samtliga fall att utkasten inte stred mot subsidiaritetsprincipen, vilket meddelades kammaren genom protokollsutdrag.

Utfallet sedan Lissabonfördraget trädde i kraft

Totalt under tiden den 1 december 2009–31 december 2025 prövade skatteutskottet 103 utkast till lagstiftningsakter. Den rättsliga grunden för majoriteten av utkasten (54) var artikel 113 i EUF-fördraget, dvs. harmonisering av indirekta skatter, och 26 av utkasten grundade sig på artikel 115 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som direkt inverkar på den inre marknadens upprättande eller funktion. Den rättsliga grunden för 17 av utkasten var artikel 349 i EUF-fördraget som innebär att rådet kan anta särskilda åtgärder till förmån för de yttersta randområdena inom EU. 8 av utkasten innehöll förslag om tullsamarbete och lika många gällde tillnärmning av lagstiftning grundad på artikel 114 i EUF-fördraget. 4 utkast rörde gemensam handelspolitik och 3 gällde miljöpolitik. 1 utkast gällde administrativt samarbete och 1 gällde bekämpning av bedrägeri. Vissa av utkasten rörde flera politikområden.

Skatteutskottet redogjorde i sitt yttrande 2017/18:SkU5y Uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen för de utlåtanden som lämnades under perioden den 1 december 2009–31 december 2016. Totalt lämnade skatteutskottet tolv utlåtanden under denna tid. Under 2017–2020 lämnade utskottet inga utlåtanden. Under 2021 lämnade utskottet ett utlåtande och under 2022 lämnade utskottet tre utlåtanden. Under 2023 lämnade utskottet tre utlåtanden. Under 2024 lämnade skatteutskottet två utlåtanden.

Under 2025 lämnade utskottet inga utlåtanden.

Utskottets kommentarer

Utskottet redovisar följande kommentarer och bedömningar med anledning av konstitutionsutskottets frågor.

Fråga 1

Utskottets beredningsområde har direkt anknytning till EU:s regelverk. Antalet prövningar inom utskottets område var lågt före 2016, och därefter har

antalet ärenden ökat i utskottet. Av åtta ärenden 2016 utmynnade 6 i motiverade yttranden. Ökningen under 2016 sågs som en följd av Organisationen för ekonomiskt samarbete och utvecklings (OECD) arbete med ett globalt projekt för att motverka skattebaserosion och flyttning av vinster, det s.k. BEPS-projektet (base erosion and profit shifting). Antalet ärenden under 2017 var 10, men de resulterade inte i några motiverade yttranden. Under 2018 var antalet subsidiaritetsärenden i utskottet 15, vilket hittills är det högsta antalet prövningar under ett kalenderår. Antalet ärenden under 2019 var däremot det lägsta sedan 2015, 5 stycken, och de gällde framför allt harmonisering av indirekta skatter. Under 2020 var antalet prövningar 10. Drygt hälften av dem rörde indirekt beskattning, vilket är normalt. En av dessa och ytterligare tre gällde åtgärder med anledning av covid-19-pandemin. Under 2021 var antalet prövningar 7, varav 1 resulterade i ett motiverat yttrande. Omkring hälften gällde harmonisering av indirekta skatter. Övriga gällde särskilda åtgärder till förmån för de yttersta randområdena inom EU, åtgärder på miljöpolitikens område, tullsamarbete, tillnärmning av lagstiftning och den gemensamma handelspolitiken. Under 2022 var antalet prövningar 6, varav 3 resulterade i ett motiverat yttrande. Dessa 3 gällde tillnärmning av lagstiftning som direkt inverkar på den inre marknadens upprättande eller funktion, dvs. direkt beskattning. De övriga 3 prövningarna gällde harmonisering av indirekta skatter. Under 2023 prövades 7 förslag, varav 3 resulterade i motiverade yttranden. Dessa 3 gällde frågan om administrativt samarbete i fråga om beskattning, tullsamarbete respektive tillnärmning av lagstiftning som direkt inverkar på den inre marknadens upprättande eller funktion, dvs. direkt beskattning. Av de övriga 4 prövningarna gällde 3 harmonisering av indirekta skatter och 1 tillnärmning av lagstiftning som direkt inverkar på den inre marknadens upprättande eller funktion, dvs. direkt beskattning. Under 2024 prövades 3 förslag varav 2 resulterade i motiverade yttranden. Dessa två gällde lagstiftning som direkt inverkar på den inre marknadens upprättande eller funktion, dvs. direkt beskattning. Den sista prövningen gällde frågan om administrativt samarbete om beskattning (DAC 9). Under 2025 var antalet prövningar 4, varav 2 gällde harmonisering av indirekta skatter, en gällde lagstiftning som direkt inverkar på den inre marknadens upprättande eller funktion och en gällde åtgärder på miljöpolitikens område.

Fråga 2

På skatteområdet krävs enighet bland medlemsstaterna, vilket kan medföra justeringar och fördröjningar av förslagen innan dessa blir EU-lagstiftning. Medlemsstaterna har således möjlighet att bättre värna sin suveränitet på detta område än inom andra politikområden. Utskottet lämnade emellertid under 2019 (utl. 2018/19:SkU24) kritiska synpunkter på kommissionens meddelande om ett mer effektivt och demokratiskt beslutsfattande inom EU:s skattepolitik (COM(2019) 8). Kommissionen hade föreslagit ett ändrat

beslutsfattande i skattefrågor genom en övergång från beslutsfattande med enhällighet enligt det särskilda lagstiftningsförfarandet till kvalificerad majoritet enligt det ordinarie lagstiftningsförfarandet. Enligt utskottets mening skulle detta innebära att den nationella suveräniteten i skattefrågor luckrades upp, vilket utskottet även fortsättningsvis motsätter sig. Utskottet upprepade sedan sin kritiska inställning 2020 (utl. 2020/21:SkU15) med anledning av kommissionens meddelande om en handlingsplan för rättvis och enkel beskattning till stöd för återhämtningsstrategin (COM(2020) 312) och 2021 (utl. 2020/21:SkU33) med anledning av kommissionens förslag till ändring av direktiv 2006/112/EG vad gäller att tilldela kommissionen genomförandebefogenheter för att fastställa innebörden av termer som används i vissa bestämmelser i det direktivet, dvs. genomförandebefogenheter på mervärdesskatteområdet (COM(2020) 749). Utskottet anser att det är viktigt att nyttan av att ha harmoniserade skatteregler på direktbeskattningens område vägs mot den inskränkning av medlemsstaternas möjligheter att införa och behålla egna nationella skatteregler som en harmonisering medför. Detta ställer höga krav på utformningen av unionens lagstiftningsförslag för att avgöra om målet för den föreslagna åtgärden inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna själva. Enligt utskottets mening är det viktigt att kommissionens lagförslag innehåller en konsekvensanalys och i förekommande fall en utförlig analys av hur förslaget förhåller sig till redan existerande lagstiftning som klargör behovet av ett ytterligare regelverk.

Fråga 3

Kommissionen lämnade motiveringar i fråga om subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna i samtliga ärenden som utskottet prövade under den nu aktuella tidsperioden.

Fråga 4

Informationen i Ipex har använts vid något tillfälle, men den är i regel varken fullständig eller särskilt relevant när utskottet behandlar subsidiaritetsärenden, och detta är naturligt eftersom alla parlament i medlemsländerna arbetar inom samma tidsram. Utskottet håller en löpande kontakt med riksdagens representant vid EU:s institutioner och anser att denna möjlighet att skaffa information är mycket värdefull.

Fråga 5

EU:s institutioner ska tillämpa subsidiaritetsprincipen, och de nationella parlamenten ska se till att principen följs. Riksdagen kan behöva öka sitt engagemang för att förbättra möjligheterna att nå tröskeln för en omprövning av ett lagstiftningsutkast i de fall riksdagen har lämnat ett motiverat yttrande om att utkastet strider mot subsidiaritetsprincipen. På grund av den tidsram som åttaveckorsfristen utgör ser utskottet emellertid en utmaning i att informera övriga nationella parlament medan det fortfarande finns tid för dem

att i sin tur agera. Utskottet ser därför ett behov av att förändra förfarandet så att möjligheten till samarbete med andra parlament och därmed möjligheten att åstadkomma förändringar ökar.

Stockholm den 19 november 2026

På skatteutskottets vägnar

Boriana Åberg

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Boriana Åberg (M), Kalle Olsson (S), Eric Westroth (SD), Marie Olsson (S), Marie Nicholson (M), Frida Tånghag (V), Mikael Eskilandersson (SD), Adam Reuterskiöld (M), Marcus Friberg (MP), Yusuf Aydin (KD), Mathias Tegnér (S), Andreas Ahlqvist (SD), Therese Kristiansson (S), Anders Ekegren (L), Birte Sandberg (C) och Magnus Johansson (S).

Tryck: Elanders Sverige AB, Vällingby 2026